

Laburpen exekutiboa

Euskadiko Hezkuntza Formalean Gizarte Eraldaketarako Hezkuntza indartzeari buruzko txostena

EUSKADIKO GGKEen
KOORDINAKUNDEA
COORDINADORA
de ONGD EUSKADI

www.ongdeuskadi.org

Laburpen exekutiboa

Euskadiko Hezkuntza Formalean
Gizarte Eraldaketarako
Hezkuntza indartzeari
buruzko txostena

www.ongdeuskadi.org

Araba

☎ 945 280 745

araba@ongdeuskadi.org

Bizkaia

☎ 944 150 300

bizkaia@ongdeuskadi.org

Gipuzkoa

☎ 943 463 526

gipuzkoa@ongdeuskadi.org

BERROGATASUN, JUSTITIA
ETA GIZARTETIKO POLITIKAK
DEPARTAMENTO DE IGUALDAD,
JUSTICIA Y POLÍTICAS SOCIALES

araba álava
foru aldundia diputación foral

Bizkaia
foru aldundia
diputación foral

Gipuzkoako
Foru Aldundia
Kultura, Lankidetzak, Gaitasun
eta Kirol Departamentua

ETORKIZUNA
ORAIN

Ayuntamiento
de Vitoria-Gasteiz
Vitoria-Gasteiz
Udala

B
Bilbao

**DONOSTIA
SAN SEBASTIÁN**
Lankidetzak
Cooperación

Egilea: Inés Hernández Hidalgo

Txosten osoaren egileak: Inés Hernández Hidalgo eta Iris Murillo Hidalgo

Koordinatzailea: Euskadiko GGKEen Koordinakundeko Gizarte
Eraldaketarako Hezkuntzako taldea

Argitaratze-data: 2026

Diseinu eta maketazioa: Marra

Aitortu-EzKomertziala-LanEratorririkGabe 4.0 Nazioartekoa

Agiri hau Creative Commons-en lizentziapean dago. Baimena duzu lan hau kopiatu, banatu eta publikoki hedatzeko, betiere, kontuan hartuta lanaren kredituak adierazi behar dituzula, eta ezin duzula merkataritza-xedeetarako erabili. Ezin da lan honetatik eratorritako obrarik aldatu, eraldatu edo sortu. Lizentzia, osorik:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.es>

Aurkibidea

Sarrera	<u>4</u>
I. Gizarte Eraldaketarako Hezkuntza emantzipaziorako gako gisa krisian dagoen mundu baten aurrean	<u>6</u>
II. Euskadiko hezkuntza formalaren arau-esparrua eta GEH: kongruentziak eta ekarpenak	<u>11</u>
III. GGKEak Euskadiko hezkuntza-eragile gisa	<u>21</u>
IV. GGKEen eta EHSren arteko lan artikulatua: identifikatutako ekintza-ildoak	<u>31</u>
V. Garapen jasangarrirako politiken koherentzia Euskadin	<u>34</u>
VI. GGKE/GEHren eta EHSren arteko aliantzarako faktore baldintzatzaileak	<u>37</u>

Sarrera

Hezkuntza formalean Gizarte Eraldaketarako Hezkuntza (GEH) indartzeari buruzko txostena 2025eko martxotik azarora bitartean egindako ikerketa prozesu zabal baten emaitza nagusiak jasotzen dituen dokumentua da.

Ikerketa Euskadiko GGKEen Koordinakundeko Hezkuntza lantaldearen¹ enkarguz egin zen, Euskadiko GGKEek² GEHn egindako lana xehetasun handiagoz ezagutzeko, erakunde finantzatzaile publiko nagusietatik datozen GEHrako finantzaketa-joerak aztertzeko, Euskal Hezkuntza Sistema (EHS) eta GEHren proposamenak euskal araudian ezarritakoarekin dituen loturak sakon ezagutzeko eta, azken batean, etorkizuneko estrategia bat diseinatzeko intsumoak izateko, Euskadiko hezkuntza formalean³ GEH indartzeko helburuarekin.

Txosten zabala ikerketarako teknika kualitatibo eta kuantitatiboen bidez bildutako informazioarekin egin zen. Zehazki, online galdetegi bat diseinatu zen, Koordinakundeko 56 GGKEk beteta (bazkide diren GGKE guztien % 67,5 dira), eta sakoneko elkarrizketak egin zitzaizkien GEH4, finantzatzen duten erakunde publiko nagusietako 7 ordezkari edo kideri⁴, EHSko mailetako

¹ Euskadiko GGKEen Koordinakundea garapenerako gobernu kanpoko 83 euskal erakundek (GGKE) osatzen dute.

² Txosten zabalean eta laburpen exekutiboan zehar GGKEen lanari buruz aurkezten diren baieztapen guztiak galdeketa parte hartu zuten GGKEek emandako erantzunetatik bildutako informazioan oinarrituta daude. Informazioa eman zuten GGKEen lagina Euskadiko GGKE guztien ia 2/3 da, eta gaur egun GEHn esku hartzen duten edo arlo horretan ibilbide aitortua izan duten guztiek erantzun diote galdetegiri.

³ Txostenaren ardatza Derrigorrezko Oinarritzko Hezkuntza izan zen. Derrigorrezko Lehen eta Bigarren Hezkuntzako etapak hartzen ditu, Euskadiko GGKEek hezkuntza-presentzia handiena duten hezkuntza-etapen arabera.

⁴ Eusko Jaurlaritzatik (eLankidetzak-Lankidetzarako eta Elkartasunerako Euskal Agentzia), Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako foru aldundietatik eta Bilboko, Donostiako eta Gasteizko udaletatik etorritako GEHren finantzaketa aztertu zen.

9 eragile gakori (6 irakasle eta goi-mailako 3 ordezkari⁵) eta hezkuntzan eta GEHn ibilbide ezaguna duten 2 pertsonari. Ikerketa-prozesuan, halaber, GEHri, nazioarteko eta Estatuko arau-esparruei eta lankidetzaren euskal finantzaketa publikoari buruzko web-atari ofizialetan jasotako lehen mailako iturriei buruzko bibliografiaren dokumentuak berrikusteko fase zabal bat ere sartu zen, eta, horren barruan, GEHrena.

Laburpen exekutibo honek laburbilduta jasotzen ditu txosten zabalaren ideia nagusiak eta aurkikuntza garrantzitsuenak, EHSko eragileen eta GG-KEen arteko lankidetzaren eta aliantzaren bidez Euskadiko hezkuntza formalean GEH indartzeko interes handieneko informazioa modu argi eta bisualean aurkezteko.

⁵ Elkarriketatutako EJHSko goi-mailako ordezkariak Hezkuntzako sailburua (idatzizko erantzuna) eta anonimizatu diren EHSko goi-mailako bi ordezkari izan ziren.

I.

Gizarte Eraldaketarako Hezkuntza emantzipaziorako gako gisa krisian dagoen mundu baten aurrean

Krisi zibilizatorioak markatutako garai bat bizi dugu, **garapen-eredu** kapitalista, estraktibista, patriarkal, arrazista eta kolonialaren ondorio zuzena, merkatuaren beharrak pertsonen, komunitateen eta lurraldeen interesen gainetik lehenesten dituena.

Garapen-eredu hori posible da ez bakarrik mantentzen duen egitura ekonomiko bati esker, baita normalizatu eta iraunarazten duen egitura sozial eta kultural oso bati esker ere, non **hezkuntzak berebiziko garrantzia duen**.

Hezkuntza emantzipaziorako praktika gisa ulertzen duen hezkuntza proposamena da GEHa, eta botere egiturak eraldatzeko xedea du. Botere egitura horiek desberdinkeria sortzen duten zapalkuntza sistemak iraunarazten dituzte; bidegabekeria, desparekotasuna, bazterkeria eta narriadura sortzen duen eta, azken batean, bizitzak mantentzearekin bateraezina den sistema hegemonikoari eusten diote. Era berean, proposamen horrek **garapenaren kontzeptua bera zalantzan jartzen du**, proposamen eta pedagogia kritikoez elikatzen baita (antikapitalistak, antirrazistak, ekologistak eta feministak, besteak beste), eta baliabideak ematen ditu Ipar eta Hego globaleko errealitateen arteko interdependentsia ulertzeko, bai eta tokiko arazoen eta arazo globalen arteko interkonexioa ulertzeko ere. Laburbilduta, Euskadiko GGKEen Koordinakundeak⁶ honela definitzen du GEH:

Banakako eta taldeko hezkuntza-paradigma emantzipatzailea, prozesu politiko-pedagogikoek osatua. Prozesu horiek subjektuen kontzientzia kritikoa sustatzen dute, eta parte-hartze aktiboa, elkartasuna eta Ipar eta Hego globaleko eragile emantzipatzaileen arteko artikulazioa sustatzen dute.

⁶ *Gizarte Eraldaketarako Hezkuntza eredu-dokumentua* (Euskadiko GGKEen Koordinakundea, 2021).

GEHren zentzua **zeharkako hainbat ikuspegik** markatzen dute: giza eskubideak, bizitzaren jasangarritasuna, herritartasun global konprometitua, lokala-globala, feminista eta dibertsitate eta kulturartekotasun kritikoa. Horiek guztiek adierazten dute garrantzitsua dela GEHko ekimenak planteatzeko ikuspegi politiko-pedagogikoak berrikustea eta gizarte eraldatzeko prozesu kolektiboak eraikitzea, parte-hartzearen balioan eta sare eta aliantzen eraikuntzan arreta jarritz.

Aztertutako **nazioarteko arau-esparrua**, nazioarteko eta Europako hainbat ebazpen eta akordio osatutakoa, bat dator krisialdi anizkoitz eta interkonektatuen testuingurua aitortzean, eta horiei ere hezkuntzaren bidez erantzun behar zaie. **Maila politikoan**, nazioarteko esparrutik gobernuari eskatzen zaie hezkuntzako politika publikoen diseinuan eta plangintzan funtsezko gaiak txertatzeko, hala nola justizia soziala edo ingurumen-jasangarritasuna. **Maila pedagogikoan**, nazioarteko akordioek bizi-estilo jasangarriak, gizarte baketsuak eta herritartasun aktiboa sustatzeko funtsezko gaitasunen garapenean jartzen dute arreta. Nazioarteko araudiak **gizarte-erakundeak ere aitortzen ditu hezkuntza-eragile gisa**, eta erakunde horien eta hezkuntza-sistema publikoen arteko artikulazio-sareak sustatzeko beharra defendatzen du, bai hezkuntza-politiken diseinuan, bai hezkuntza-prozesuetan, hezkuntza-erantzukidetasuna sustatzeko.

Hona hemen alderdi garrantzitsuenak, laburbilduta:

Nazioarteko arau-esparrua eta GEH

Incheonen adierazpena eta Garapen Jasangarriako 4. Helburua gauzatzeko ekintza-esparrua (UNESCO, 2016)

Dei politikoa

"Gizarte zibileko erakundeek, koalizio eta ordezkaritzaren sare zabalak barne, funtsezko eginkizunak dituzte. Beharrezkoa da etapa guztietan konpromisoa eta lankidetzaren lortzea, plangintzatik hasi eta jarraipena eta ebaluazioa egin arte, instituzionalizatuz eta parte-hartzea bermatuz".

UNESCO, 2016, 80. art., 58. or

Ohar pedagogikoak

"2030. urterako, ikasle guztiek garapen jasangarria sustatzeko beharrezkoak diren ezagutza teorikoak eta praktikak eskuratzen dituztela ziurtatzea, besteak beste, garapen jasangarriko eta bizi-estilo jasangarrietarako, giza eskubideetarako, genero-berdintasunerako, bakearen eta indarkeriarik ezaren kulturaren sustapenerako, munduko herritartasunerako eta kultura-aniztasunaren balorazioarako eta kulturak garapen jasangarriari laguntzeko, hezkuntzaren bidez".

4. GJHa, 4.7 xedea, Nazio Batuak, 2015

Europar Batasuneko Kontseiluaren gomendioa, etengabeko ikaskuntzarako funtsezko gaitasunei buruzkoa (Europar Batasuneko Kontseilua, 2018)

Dei politikoa

"Hezkuntzaren eta prestakuntzaren arloko bazkideen arteko lankidetzak, bai eta tokiko komunitateetan eta enplegatzaileretan hezkuntzako ez den eremuan ere –ikaskuntza formalarekin, ez-formalarekin eta informalarakin batera–, gaitasunak garatzen lagun dezakete".

Europar Batasuneko Kontseilua, 2018, 7. or.

Ohar pedagogikoak

Dokumentuak funtsezko gaitasunak garatzeko prozesuen diziplina arteko eta diziplina anitzeko izaera azpimarratzen du, ulertuta horiek bizitza osoan zehar eta eremu guztietan gertatzen direla, "ikaskuntza formalaren, ez-formalaren eta informalararen bidez, testuinguru guztietan, familia, ikastetxea, lantokia, ingurunea eta beste komunitate batzuk barne".

Europar Batasuneko Kontseilua, 2018, 7. or.

Garapen Jasangarrirako Hezkuntzari buruzko Berlingo Adierazpena (UNESCO, 2021)

Dei politikoa

"GJHa hezkuntzaren eta prestakuntzaren maila guztietan integratzea, lehen haurtzarotik hirugarren mailako eta helduen hezkuntzara arte, irakaskuntza eta prestakuntza tekniko eta profesionala barne, baita hezkuntza ez-formalean eta ikaskuntza informalean ere, pertsona guztiek bizitza osoan zehar etengabeko ikaskuntzarako aukerak izan ditzaten garapen jasangarrirako".

UNESCO, 2021, 2. or.

Ohar pedagogikoak

Dokumentuak GJHe beharrezko eraldaketaren oinarri gisa planteatzen du, "pertsona guztiei ezagutzak, trebetasunak, balioak eta jarrerak ematen baitizkie garapen jasangarria lortzeko aldaketa eragile bihurtzeko".

UNESCO, 2021, 2. or.

**Bakearen eta Giza Eskubideen aldeko Hezkuntzari, Nazioarteko Ulermenari,
Lankidetzari, Oinarrizko Askatasunei, Munduko Herritartasunari
eta Garapen Jasangarriari buruzko gomendioa (UNESCO, 2023)**

Dei politikoa

Dokumentuak agerian uzten du gobernuz kanpoko erakundeek hezkuntza-sarearen parte gisa duten rola, gobernuekin lankidetzan: "Estatu kideek gaitasunak garatzeko jarduerak egin beharko lituzkete, eta hezkuntzaren arloan itun jasangarriak egin beharko lituzkete beste estatu kide batzuekin eta eragile egoki guztiekin, gobernuz kanpoko erakundeak barne, eta jardunbide egokiak partekatu beharko lituzkete, erakundeen arteko desberdintasunak kontuan hartuta".

UNESCO, 2023, 11. or.

Ohar pedagogikoak

Proposamen honetan garrantzi berezia du ezagutzak, gaitasunak, balioak, jarrerak eta portaerak garatzeak, herritarrek modu kritikoan uler dezaten tokiko planoen eta plano globalen arteko lotura, eta aldaketarako eragile indibidual eta kolektibo bihur daitezen: "Elkarrekin sortutako irakaskuntza eta ikaskuntza bat, hezkuntza-inguruneetan ikasleen duintasuna eta aniztasuna aitortu eta baloratuko dituen, ikaskuntzarako oztopo guztiak ezabatuko dituen eta modu kritikoan hausnartzeko eta aldaketarako eragile eta beren etorkizunaren protagonista izatera iristeko motibatuko dituen, erabaki arrazoituak hartzea eta banakako, komunitateko, tokiko, nazioko, eskualdeko eta munduko mailan jardutea ahalbidetuz".

UNESCO, 2023, 3. or.

2050erako Hezkuntza Globalari buruzko Europako Adierazpena (Hezkuntza Globalaren Europako Sarea, 2024)

Dei politikoa

“Gobernuaren sail guztietako politika eta estrategia nazionaletan Hezkuntza Globalaren garrantzia areagotzea, barne hartuta hezkuntza formalaren politika, estrategia eta hornidura [...] kanpo-politikan, nazioartekoan eta garapenerako lankidetzakoan, elkartze- eta lankidetzaprogrametan eta tokiko eta eskualdeko politikekin koherentzian”.

Hezkuntza Globalari buruzko Europako Sarea, 2024, 3. or.

Ohar pedagogikoak

Dokumentuak honela definitzen du Hezkuntza Globala: “Hezkuntza horrek aukera ematen die pertsonari munduaz eta munduan duen lekuaz modu kritikoan hausnartzeko, begiak, bihotzak eta adimenak munduko errealitatera irekitzeko, maila lokalean eta globalean. Pertsonak ahalduz dituzte justizia sozial eta klimatikoa, bakea, elkartasuna, ekitatea eta berdintasuna, planetaren jasangarritasuna eta nazioarteko ulermena dituen mundu bat ulertzeko, imajinatzeko, itxaropena izateko eta lortzeko. Giza eskubideen eta aniztasunaren errespetua, inklusioa eta guztiontzako bizitza duina eskatzen ditu, orain eta etorkizunean”.

Hezkuntza Globalari buruzko Europako Sarea, 2024, 3. or.

II.

Euskadiko hezkuntza formalaren arau-esparrua eta GEH: kongruentziak eta ekarpenak

Euskal Autonomia Erkidegoko Hezkuntzaren abenduaren 21eko 17/2023 Legeak Euskal Hezkuntza Sistema (EHS) arautzen du. Aurreko atalean aurkeztutako nazioarteko testuinguruaren eta esparruaren ildotik, 17/2023 Legeak aitortzen du **“ziurgabetasun bereziko aroa”** bizi dugula, eta dio hezkuntzak gai izan behar duela gure gizarteak birkonfiguratzeko laguntzeko eta erronka horiei aurre egiteko prestatutako herritartasuna sustatzeko, EHS egungo ereduaren konplexutasunarekin bat datorren hezkuntza-eredu berrirantz aldatzea sustatuz.

GEHren proposamenarekin bat etorriz, 17/2023 Legeak ulertzen du hezkuntza ez dela ezagutzak transmititzeko gai hutsa, baizik eta ikasleak ahalduentzeko prozesu sozial eraldatzaille bat, ikasleek modu aktiboan lagundu ahal izan dezaten egungo gizartearen erronkei erantzuten eta bizimodu alternatibo bidezkoak eta jasangarriak eraikitzen. Legearen hitzaurreak dio:

Gizarte aurreratu baten balio demokratikoen esparruan,
hezkuntza da apustu estrategikorik garrantzitsuena,
gizarte-kohesioa, berdintasuna eta garapen ekonomiko
harmonikoa helburu dituen herrialde batentzat.
Lanik zirrargarriena eta daukagun erantzukizunik handiena da
munduko erronka garaikideak gainditzeko eta egungo gizarteek
behar dituzten eraldaketa handiak gauzatzeko ahaleginaren
protagonista izango direnak hezteak.

Ikerketak **GEHren proposamenaren eta EHSren legeko esparru arautzailearen arteko kongruentziak eta puntu komunak identifikatu ditu, EHSren printzipio, helburu eta balioei dagokienez**, eta horiek lotzen dituzten loturak agerian uzten dituzte jarraian zehazten direnak.

EHSren eta GEHren artean partekatutako printzipioak **17/2023 Legearen 3. artikulua**

- Ikasleen garapen pertsonala eta soziala, hezkuntza-sistemaren ardatz gisa.
- Inklusioa, ekitatea, gizarte-kohesioa, aniztasunarekiko errespetua eta giza eskubideen bermea funtsezko printzipioak dira.
- Ikasleen artean talde-lana eta elkarlaneko ikaskuntza sustatzearen garrantzia.
- Bazterkeria, marjinazio eta desparekotasun mota guztiei aurre egiteko konpromisoa, eta pertsona guztiekiko errespetua, genero-berdintasuna bereziki azpimarratuz.
- Errealitatearen azterketa kritikoa egiteko gaitasuna garatzea, bizitzaren eta planetaren jasangarritasunaren ikuspegitik.
- Hezkuntza berritzaile baten garrantzia bizitzan zehar, malgua eta planteatutako erronka berriei erantzuteko gai dena.
- Ikasle aktiboak sustatzea, kohesio sozialarekin (kulturen arteko bizikidetza), giza eskubideekin, genero-berdintasunarekin eta ingurumen-jasangarritasunarekin konprometituak.
- Bizikidetza positiboa eta kulturartekotasuna, askotariko eskola libre, seguru eta indarkeriarik gabeko baten zutabe gisa.
- Ikasleak prestatzea, aro digitalean beharrezkoak diren gaitasun teknologikoak eta mediatikoak eskuratuz.
- Familien eta inguruko beste eragile batzuen erantzunkidetasuna sustatzea hezkuntza formalarekiko.

EHSren eta GEHren artean partekatutako xedeak **17/2023 Legearen 4. artikulua**

- Hezkuntzarako eskubidea benetan gauzatzen dela eta ikasleen nortasuna eta konpetentziak erabat garatzen direla bermatzea.
- Oinarrizko eskubide eta askatasunekiko errespetuan hezteak.
- Balioak oinarri dituen prestakuntza integral eta malgu bat bultzatzea [...] aniztasunaren aurrean errespetuzko eta tolerantziatzeko jarrera positiboa garatuz.
- Ikasleei beren irizpide propioa eskuratzen laguntzeko beharrezkoak diren ezagutzak ematea, ikuspegi kritikoa garatu dezaten, familien eta irakasleen laguntzarekin.
- Ikasleengan gaitasunak eta trebetasunak garatzea eta komunitatean ahaldundutzea sustatzea, gizarte, ekonomia, teknologia, kultura eta ingurumeneko erronkei erantzun ahal izateko.
- Ikasleak garapen jasangarria inplika daitezkeen sustatzea, eta ikasleengan kontsumo-kultura arduratsua eta jasangarria garatzea.
- Ikasleak prestatzea herritartasun bete-betea egikaritzeko eta gizartean aktiboki txertatzeko.
- Hezkidetzaren alde egiten duen eta pertsonen garapen integrala sustatzen duen eskola-eredu bat lortzea.
- Irakasleen eta gainerako hezkuntza-langileen aitortza soziala eta irakaskuntza-lana prestigiatzea.
- Metodologia didaktikoak ezartzea, jakintza eta ezagutzaren ekarpena trebetasunen garapenarekin behar bezala konbinatzeko helburuarekin, trebetasun teknologikoak eta digitalak barne.

EHSren eta GEHren artean partekatutako balioak⁷

Bizikidetza Positiboa

- Inklusioa bermatzea hitzaren zentzu zabalean, eta, horrenbestez, aukera berdintasuna bermatuko duten planak, baliabideak, praktikak eta hezkuntza-espazioak sustatzea.
- Elkarlaneko metodologia berritzaile aktiboak erabiltzea, ikasleek parte har dezaten eta beren hezkuntza-prozesuan protagonismoa izan dezaten.
- Elkarlaneko ikaskuntza-prozesu esanguratsuak sustatzea, bai eta hezkuntzaren bidezko gizarte-kohesioa ere, kulturartekotasunaren, bizikidetzaren eta hezkidetzaren printzipioak funtsezko oinarri gisa erabilia.
- Botere publikoek, ikastetxeek eta hezkuntza-komunitateak ikasleen ikaskuntza-prozesuan duten funtsezko rola onartzea, komunitatean dauden hezkuntza-eragileekin lankidetzan aritzea barne.

EHSn ezarritako helburuak eta xedeak —bai eta metodologiak eta ebaluazio-sistema ere— **ikasleen irteera-profilean zehazten dira**. Profil hori “oinarrizko hezkuntza amaitzean ikasle guztiek lortu behar duten gaitasun-garapenaren maila”⁸ zehazten duten irizpideek osatzen dute, eta, horrela, hezkuntzak eratu nahi duen herritartasun-mota eta proiektatzen duen gizarte-eredua definitzen dira.

Ikasketak identifikatu duenez, **ikasleen irteera-profila osatzen duten irizpide gehienak hertsiki lotuta daude GEHren proposamenarekin**; izan ere, ikuspegi ekosozialarekin, kontsumo arduratsuarekin, desberdinkeriarekin, aniztasunarekin, lankidetzaren garrantziarekin, bakearen eraikuntzarekin, guztion ongiaren defentsarekin edo egungo askotariko krisiei aurre egiteko beharrarekin lotutako gaiak jorratzen dituzte.

⁷ Euskal Autonomia Erkidegoko Hezkuntzaren 17/2023 Legearen 31., 32., 33. eta 34. artikuluetan jasotako baloreak.

⁸ 77/2023 Dekretua, I. Eranskina.

GEHrekin lotutako ikasleen irteera-profilaren irizpideak

Era berean, ikasleen irteera-profila hezkuntza-curriculumean jasotako **funtsezko gaitasunen eta berariazko gaitasunen** garapenaren bidez osatzen da. Horiek aztertuta, GEHren proposamenarekin lotutako funtsezko alderdiak identifikatu ahal izan dira. **Derrigorrezko Oinarrizko Hezkuntzaren curriculumak osatzen duten funtsezko gaitasun guztiek GEHrekin bat datozen alderdiak barne hartzen dituzte; hala ere, herritarren gaitasunak lerrokatze-maila handia du, eta curriculum-esparru egokia eskaintzen du GGKEek Euskadin garatzen duten GEHren proposamena integratzeko.**

GEHri lotutako hezkuntza-curriculumaren funtsezko gaitasunak⁹

Ikasleen irteera-profila	Hizkuntza-komunikaziorako gaitasuna	Herritartasunerako gaitasunak lagundu egiten du ikasleek herritartasun arduratsua izan dezaten eta bizitza sozial eta zibikoan bete-betean parte har dezaten, kontzeptuen ulermenean eta egitura sozial, ekonomiko, juridiko eta politikoetan oinarrituta, bai eta munduko gertakarien ezagutza eta jasangarritasunarekiko eta munduko herritartasuna lortzearekiko konpromiso aktiboan ere. Horren barruan sartzen dira alfabetatze zibikoa, giza eskubideen errespetuan oinarritutako kultura demokratikoaren berezko balioak kontzienteki hartzea, gure garaiko arazo etiko handiei buruzko hausnarketa kritikoa eta 2030 Agendan planteatutako Garapen Jasangarrirako Helburuekin bat datorren bizimodu jasangarria garatzea.
	Gaitasun eleaniztuna	
	Matematikarako gaitasuna eta zientzia, teknologia eta ingeniartzarako gaitasuna	
	Gaitasun digitala	
	Gaitasun pertsonala, soziala eta ikasten ikastekoa	
	Herritartasunerako gaitasuna	
	Ekintzailatzarako gaitasuna	
	Kontzientzia eta adierazpen kulturalerako gaitasuna	

Derrigorrezko Oinarrizko Hezkuntzako hezkuntza-curriculumaren azterketak, halaber, Proiektu Komunitarioa eta Balio Zibiko eta Etikoetako Hezkuntza arloak/gaiak curriculum-gune giltzarri gisa identifikatu ditu. Horietan, GEHren proposamenak ikasleen irteera-profila lortzen lagun dezake, bai eta bi arlo/gaien curriculum-garapenaosatzen ere, esleituta duten curriculum-pisu mugatua eta Derrigorrezko Oinarrizko Hezkuntzaosatzen duten maila guztietan ez egotea kontuan hartuta.

⁹ 77/2023 Dekretua, maiatzaren 30ekoa, Oinarrizko Hezkuntzaren curriculumazehaztu eta Euskal Autonomia Erkidegoan ezartzekoa.

Arloa/gaia	GEHren proposamenarekin bat datozen elementuak ¹⁰	GGKEen ekarpenak
Proiektu komunitarioa	- Ikastetxea kokatuta dagoen komunitatearekin lan egitea, diziplina eta eragile anitzeko ikaskuntza-prozesuak sustatzeko. - Ingurunearekin sareak sortzea.	- GGKEak hezkuntza-komunitatearen elkartasarearen parte dira. Aldi berean, elkarrekin, gizarte-mugimenduekin eta beste gizarte-eragile batzuekin modu artikulatuan lan egiten duten eragile hezitzaileak dira. - Ikerketak identifikatu duenez, GGKE batek irakasgai honen bidez esku hartu duen kasuetan, irakasleek uste dute beren parte-hartzeak, karga izatetik urrun, proiektu interesgarri bat egitea erraztu duela. - Hezkuntza formalaren eta GGKEen arteko artikulazio mota hori bereganatzeak gai horri edukia eta xedea ematen lagun lezake, ez baita Oinarrizko Hezkuntzaren curriculum-a ezartzen duen Dekretuan deskribatzen.
Balio Zibiko eta Etikoetako Hezkuntza	- Ikasleek elkarbizitza demokratikoa egituratzen duten balio, printzipio eta arauetako konpromiso aktiboa eta autonomia hartzeko tresnak ematea. - Beharrezko prestakuntza intelektuala, morala eta emozionala ematen laguntzea, haurrak beren bizi-proiektua eraikitzen has daitezen eta XXI. mendeko erronkei buruzko hausnarketa propioa egin dezaten.	- Justizia ekosozialarekiko eta giza eskubideekiko herritartasun aktiboa, solidarioa eta arduratsua sustatzera bideratuta daude GEHren ekimenak, horiek baitira bizikidetzaren demokratikoaren funtsezko alderdiak. - GGKEek, hezkuntza-etapa guztietan ezartzen diren GEHko ekimenen bidez, gai horri lotutako gaitasun espezifikoak eta oinarrizko jakintzak garatzen jarrai dezakete; izan ere, curriculum-mailan, lehen hezkuntzako azken mailan eta bigarren hezkuntzako lehenengo mailan baino ez dago aurreikusita.

¹⁰ 77/2023 Dekretuaren azterketatik abiatuta definituta

Bi curriculum-espazio horiek dira GEH integratzeko egokienak, eta ikerketak, era berean, saiakeran identifikatu du **GEHren proposamenaren ekarpenak curriculumeko arlo/gai guztietara transferi daitezkeela**, funtsezko gaitasunen zeharkako izaeragatik (herritartasunerako gaitasunak garrantzi berezia du). Gaitasun horiek dagozkien deskribatzaile operatiboetan eta curriculumeko arlo/gai bakoitza osatzen duten oinarritzko jakintzei eta ebaluazio-irizpideei lotutako gaitasun espezifikoetan zehazten dira. Hala ere, ikerketak ez du egin GEHren proposamenaren eta curriculumeko gaitasun espezifikoaren arteko konbergentzien azterketa xehaturik.

Euskal hezkuntza legerian jasotakoaz harago, gaur egun badago Euskadin garrantzi berezia duen hezkuntza plangintzako dokumentu bat: **Euskal Eskola Publikoa Eraldatzeko I. Plan Estrategikoa (2025-2028)**, Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailak 2024an argitaratua. Dokumentu honek EHS eraldatzeko erronkak, ardatz estrategikoak, helburuak, adierazleak eta bide orria jasotzen ditu, 17/2023 Legean ezarritako esparru arautzailearekin bat etorritz.

Plan Estrategikoak **hezkuntza-erronka ugari** identifikatzen ditu, eta EHSk horiei erantzun behar die eraldaketa progresiboaren bidez. Hala ere, horietako hiruk –jarraian laburbiltzen dira– lotura sakona dute GEHren proposamenarekin eta EHSri egin diezazkiokeen ekarpenekin.

GEHren proposamenari lotuta, Plan Estrategikoan jasotako lehen hezkuntza-erronka **ikastetxeetan herritartasunerako gaitasunaren printzipioen aplikazio praktikorik eza** da; gaitasun horrek giza eskubideetan, jasangarritasunean eta gizarte-kohesioan oinarritutako herritartasun arduratsua sustatzen du. Hala, Plan Estrategikoak nabarmentzen du herritarren gaitasunaren berezko balioak sustatzen dituzten baliabideak aprobetxatu eta optimizatu behar direla, eta balio horiek GEHren proposamenarekin zuzenean lerrokatuta daudela: “Eztabaida kritikoa, gatazkak elkarriketaren bidez konpontzea eta erabakiak batera hartzea bultzatuko dituzten metodologiak indartu behar dira. Herritartasunerako hezkuntza ikastetxeetan bizi behar da, ikasleek gizartean aktiboki parte hartuko dutela bermatzeko”.

Plan Estrategikoan agertzen den GEHren proposamenari lotutako bigarren hezkuntza-erronka **EHSk ingurumen-jasangarritasunarekin duen konpromisoa areagotzeko beharra da**. Azpimarratzen da ingurumen-hezkuntzaren benetako zeharkakotasuna egiteke dagoela oraindik: “Ikastetxe guztiek beren curriculumetan jasangarritasunerako hezkuntza zeharka txertatzen dutela ziurtatzea, ikasleengan arazo konplexuak baliabide-efizientziarekin konpontzera bideratutako ikerketa eta berrikuntzarako konpetentziak sustatzeko”. Gainera, erronka horri aurre egiteko, irakasleek dituzten prestakuntza-beharrak aipatzen ditu, eta hezkuntza-komunitate osoa etorkizun jasangarriago baten eraikuntzan inplikatzeke deia egiten du.

Dokumentuak GEHren proposamenari lotuta planteatzen duen hirugarren hezkuntza-erronka **hezkidetza-eredu bat orokortzea** da, gure gizartean dagoen sexismoari aurre egitea ahalbidetuko duena. Dokumentuak aldarrikatzen duen hezkidetza ereduak “modu integralean landuko du generoan oinarritutako diskriminazioen desagerraraztea, eta nesken ahalduntzea eta mutilen kontzientziazioa eta inplikazioa sustatuko ditu, berdintasunaren aldeko aldaketa-eragileak izan daitezen”; eta lan hori indarkeria matxisten prebentzioarekin lotzen du.

Euskadiko GGKEek ibilbide, ezagutza eta esperientzia zabala dute Euskal Eskola Publikoa Eraldatzeko I. Plan Estrategikoak erronka gisa jasotzen dituen arloetan –herritartasunerako gaitasuna, ingurumen-jasangarritasuna eta hezkidetza–, hurrengo kapituluaren erakusten den bezala. Horrek justifikatzen du euskal lankidetza-erakundearen eta EHSren arteko lankidetza artikulatua egokia izatea, EJHSk berak identifikatutako erronkak gainditzeko bidean aurrera egiteko.

Ardatz estrategikoei dagokienez, Plan Estrategikoaren analisiaren arabera, GEHk eta GGKEek Euskadin egiten duten lanak ekarpena egin liezaieke planaren 10 ardatzetatik 9tan, hainbat arlotan, dokumentuak planteatzen dituen helburuak lortzera begira.

Planaren ardatz estrategikoa

GEHren proposamenarekin bat datozen elementuak

1. Lidergo pedagogiko partekatua	Hezkuntza-erantzunkidetasuna indartzea eskola-inguruneetako hezkuntza-eragileekin batera.
2. Hezkuntza-komunitatea eta lankidetza-sareak	
3. Euskara, eleaniztasuna eta kultura-aniztasuna	Eskola-ingurunea aberastea, kultura-aniztasuna aberastasun sozial eta pertsonalerako faktore gisa integratuz.
4. Irakatsi eta ikasteko prozesua	Ikasleen ikaskuntza esanguratsua sustatuko duten metodologia berritzaileak, aktiboak eta parte-hartzaileak txertatzea, gaitasun kritikoak eta lankidetzakoak garatzeko.
5. Irakasleak eraldaketa-prozesuaren ardatz gisa	Irakasleek edukietan, ikuspegietan eta metodologietan duten hasierako eta etengabeko prestakuntza indartzea.
7. Bizikidetza, hezkidetza eta ongizate sozioemotionala	Genero-desparekotasunak desagerraraziko dituen hezkidetza-eredu baterantz aurrera egitea.
8. Digitalizazioa eta jasangarritasuna	Ingurumen jasangarritasuna zeharkako bihurtzea.
9. Nazioartekotzea	Ikastetxeen nazioartekotzea bultzatzea, lankidetza akademikoa eta ikaskuntza globala indartuko duten proiektuak garatuz.
10. Ebaluazioaren eta berrikuntzaren kultura	Ikerkuntzan oinarritutako hezkuntza berrikuntza bultzatzea.

Plan Estrategikoak, gainera, ikastetxeei laguntzeko zerbitzu zentralizatuak sortzeko oinarriak jasotzen ditu: **Hezilab Ikaskuntzarako Berrikuntza Zentroa eta Bizilab Inklusioa, Bizikidetza eta Aniztasunaren Kudeaketa Garatzeko Zentroa**. Bi zentroek euskal ikastetxeei laguntzeko gaur

egungo zerbitzu-sarea eguneratzeko helburua dute, eta ikerketak GGKEen eta GEHn egiten den lanaren ekarpen-arloak identifikatu ditu. Horren arrazoia da GGKEek esperientzia handia dutela material didaktikoak eta formakuntza-baliabideak prestatzen, bi zerbitzuetarako aurreikusitako helburuen ildotik.

Zerbitzua Zerbitzu bakoitzaren helburuen konbergentzia GEHren proposamenarekin

Hezilab	• Ikastetxeei laguntza ematea baliabide didaktikoen zuzkidurari dagokionez. • Ikerketa eta irakasleen prestakuntza sustatzea, metodologia eta teknologia berriak garatuz.
Bizilab	• Hezkidetzako eskola-eredua bultzatzea. • Hezkuntza-komunitate osoaren ongizate emozionala lortzea.

Plan Estrategikoak ikastetxeetan berrikuntzaz arduratzen den figura sortu berri bat ere nabarmentzen du: **Berrikuntza Arduraduna (BeA)**. Bere eginkizunen artean, kanpoko eragileekin harremanak izatea dago, ikastetxeetan proiektuak garatzeko edo material pedagogikoak prestatu eta baliozkotzeko¹¹. Ildo horretan, GGKEen eta ikastetxeen arteko artikulazioa BeA irakasleen rola errazteko aukera gisa identifikatzen da.

¹¹ Ikastetxe publikoetan hezkuntza berritzeko jardueraren esparrua: BeA figurak 2025-2028. (Eusko Jaurlaritzak, 2025).

III.

GGKEak Euskadiko hezkuntza-eragile gisa

17/2023 Hezkuntza Legeak ikastetxearen ingurunean dauden eragileen **hezkuntza-erantzukidetasuna** aitortzen du ekimen berritzaileak eta hezkuntza-proiektu komunitarioak sustatzeko

Hezkuntza-eragile guztien (familiak, eskola, administrazio publikoa, tokiko gobernauak, komunikabideak, elkarteak eta erakunde soziokulturalak, besteak beste) erantzukidetasuna da, beren erantzukizunetik abiatuta eta elkarlanean, ikasleek oinarritzeko hezkuntza-, gizarte- eta hizkuntza-gaitasunak eskuratzen eta menderatzen laguntzea, beren ikaskuntza-prozesuaren berezko helburuak lortzeko.

Lege-xedapen hori indartu egiten da Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailaren¹² hainbat mailatako ordezkariak emandako erantzunekin. Izan ere, haiek aitortzen dute **beste gizarte-eragile batzuekin —besteak beste, GGKEekin— artikulatzea funtsezkoa dela hezkuntza-erantzukidetasunerantz aurrera egiteko**, etorkizuneko eta oraingo belaunaldiak modu kritikoan hezteko ardura ikastetxeen esku bakarrik utzi gabe.

“GGKEak eskolarekin hitz egiten duen eta hura aberasten duen hezkuntza-ekosistema zabalduearen parte dira. Hezkuntza-lidergoa ikastetxeei eta irakasleei dagokie, baina aliantzetan sinesten dugu: eskola beren inguruneari irekitzean, eskola-bizitza gizarte-bizitzarekin lotzen duten proiektuak bultzatzean. Eta esparru horretan, GGKEek esperientzia eta konpromisoa ematen dute herritartasun global kritikoaren alde”.

– Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza sailburua

“Hezkuntza Legearen esparruak erabat ahalbidetzen du errealitate horiek ezagutzen dituzten kanpoko hezkuntza-eragileen lana [...] hori defendatzen ari da [GEHren proposamena]. Legeak aukera guztiak eskaintzen ditu ikastetxeak eta GGKEak artikulatzeko”.

– EHS-1eko goi-mailako ordezkaria

¹² Elkarriketa erdiegituratuen bidez (EHS-1eko eta 2ko goi-mailako ordezkariak) eta elkarriketa-gidoiari (EAEko Hezkuntza sailburuak) idatziz emandako erantzunen bidez lortutako informazioa.

“Hezkuntzak, berez, ezin du, oso argi daukagu. Hau da, badirudi gauza guztietan pentsatu behar dugula, baita beste arlo batzuetan ere [...] eta ezin dugu bakardadean egin; gizarteak behar dugu, gizarte-eragileak behar ditugu. Beste gauza bat da nola artikulatzen den hori guztia, nola sortzen diren sinergia horiek edo nola gauzatzen den lankidetzak hori”.

– EHS-2ko goi-mailako ordezkaria

Egindako ikerlanari esker, **Euskadin dauden GGKEek** hezkuntzaren eta gizartearen eraldaketan laguntzeko **hezkuntza formalean egiten duten lanaren alderdi orokorrak marraztu ahal izan dira**. Informazio hori oso garrantzitsua bada ere, adierazi behar da ikerketaren helburua ez zela Euskadiko GGKEen lanaren ezaugarrien diagnostiko sakona egitea, eta, beraz, jarraian ikuspegi partziala baino ez da aurkezten¹³.

Euskadin dauden GGKEen lanaren alderdi orokorrak

GGKEen % 87k 5 eta 10 urte bitarteko esperientzia dute GEHn.

GGKEen % 84rentzat lehentasuna da GEHren ekimenak garatzea.

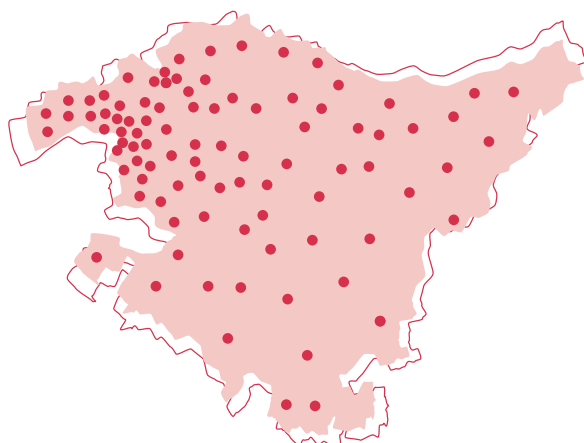
GGKEen % 77k GEH estrategia bat dute beren lana orientatzeko.

GGKEen % 93k GEH ekimenetara eskusiboki edo partzialki dedikatutako pertsonak edo taldeak dituzte.

Euskadin dauden GGKEek GEHko ekimenak egiten dituzte EAEko 550 ikastetxetan baino gehiagotan, hiru lurralde historikoetako 88 udalerritan banatuta.¹⁴

¹³ GGKEek galdetegi bidez emandako erantzunetatik lortutako informazioa.

¹⁴ GGKEek galdetegi bidez emandako erantzunen arabera egindako kalkulua

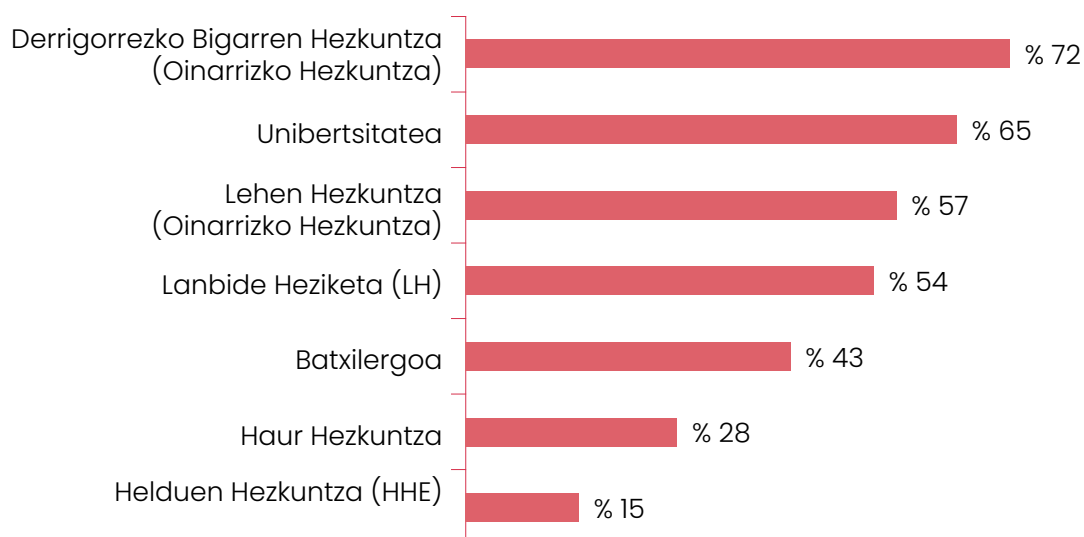

GGKE gehienek ikastetxe publikoetan eta, neurri txikiagoan, itunduetan esku hartzen dute.

Ikastetxeen titulartasun mota	GEHko ekimenen bidez esku hartzen duen GGKEen %
Ikastetxe publikoak	% 54
Itunpeko ikastetxeak	% 52

GGKEek DBHn, unibertsitate-hezkuntzan eta lehen hezkuntzan ezartzen dituzte lehentasunez beren GEHko ekimenak; beraz, GEHk eragin nabarmena du Derrigorrezko Oinarrizko Hezkuntzan.

Ikerketari esker, GEHko ekimen eta prozesuen esparruan beren ikastetxeetan GGKEekin lankidetzan aritu diren irakasleen ahotsetatik, GGKEek emandako informaziotik eta elkarrizketatutako funtsezko informatzaileen testigantzetatik abiatuta, ondorioztatu ahal izan da, besteak beste, ekimen horiek **eragin eraldatzailea** izan dutela ikastetxeentzat, hezkuntza-komunitateentzat, ikasleentzat eta irakasleentzat.

Euskadiko GGKEek, GEHko ekimenen bidez, justizia ekosozialarekin eta giza eskubideekin lotutako hainbat gai lantzen dituzte, 2030 Agendarekin eta GJHeekin bat etorriz.

GGKEek Euskadin dituzten GEHko esku-hartzeen gaiak eta garapen jasangarriarako helburuekiko (GJH) lotura

Hezkidetza

Globalizazioa / Tokikoa-globala lotura

Gizarte-eraldaketarako komunikazioa

Kulturartekotasuna

Kontsumo arduratsua/bidezko merkataritza

Ingurumena eta jasangarritasuna

Giza eskubideak (ura, elikadura, lurraldea, haurrak eta nerabeak, memoria historikoa...)

Migrazioa eta babesa, antirrazismoa

Sexu- eta ugalketa-eskubideak

GJHak

Desberdinkeria eta pobrezia

Parte-hartzea eta herritartasun globala

Gizarte-ekonomia eta ekonomia solidarioa

Gatazken konponbidea

Balio solidarioetan oinarritutako hezkuntza

Osasuna (eskubidea, sustapena, sentsibilizazioa)

Feminismoak / genero-ekitate

Elikadura-burujabetza eta nekazaritzako elikagaien sistemak

4 5

17

17

16

2 12

7 11 12 13 14 15

2 6 16

10 16

3 5

1 10

10 16

8 9 10

16 17

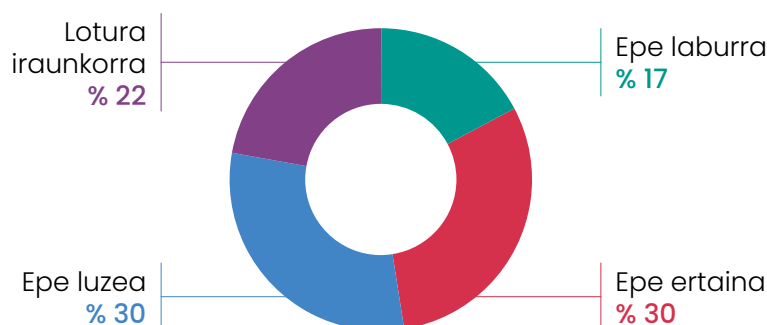
4

3

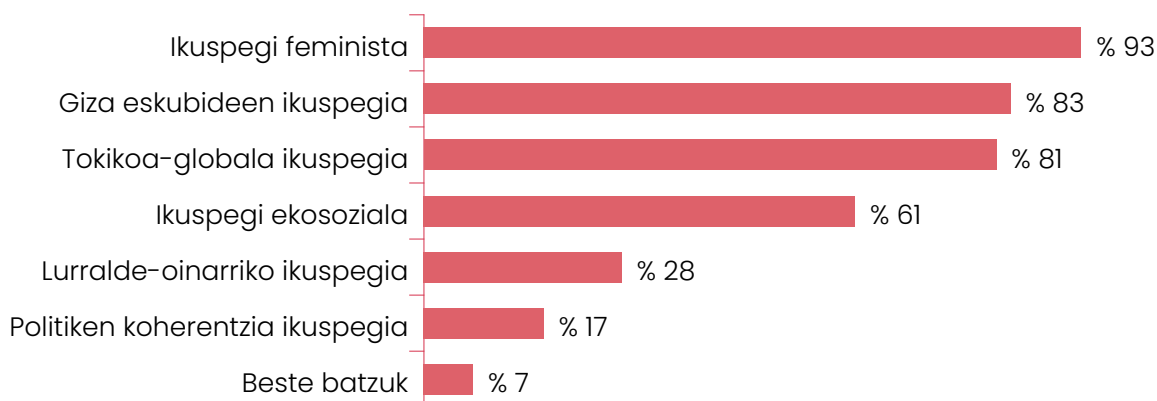
5

2 12

GGKEek loturak ezartzen dituzte ikastetxeekin eta haien errealitateekin, prozesu-klabean –eta, askotan, sakon–. GGKEek, gehienbat, epe luzerako (hainbat urtetarako, ikasturte bat baino gehiago), epe ertainerako (ikasturtean zehar) edo elkarlan iraunkorren bidezko lankidetzak ezartzen dituzte; batzuetan, azken horiek Ikastetxeko Hezkuntza Proiektuetan (IHP) ere sartzen dira.

GGKEek askotariko ikuspegi kritikoak aplikatzen dituzte hezkuntza formaleko GEHko ekimenetan, eta ikuspegi horiek ikastetxe-mailan errotzen laguntzen dute, batez ere ikuspegi feminista, giza eskubideen ikuspegia eta tokikoa-globala ikuspegia. Behean ikusgai daudenez gain, GGKEek adierazi dute beste ikuspegi batzuk ere txertatzen dituztela, hala nola antirrazista, kultura-aniztasunekoa, ikuspegi interseksionala eta sexu-aniztasunekoa.

GEHko ekimenek nagusi den akademizismoa gainditzea lortzen dute, alderdi teorikoa alderdi praktikoarekin, errealitatearekin eta egungo problematikekin lotzen dutelako. Horri esker, ikasleak gai dira ikasgelan lantzen duten eduki teorikoa beren errealitatearekin lotzeko.

“[GGKEek] errealitatearekin eta eraldaketa sozialarekin konprometitutako begirada ematen dute. Ikasgela mundu errealekin konektatzen laguntzen digute, justizia sozialaren ikuspegi horretatik, eta ikasleekin gogoeta hori egiten”.

– Ikastetxeko irakaslea

“Ikasleak gai horien eraginpean daude esparru akademikotik kanpo, eta uste dut [GGKEek] gai horiekiko hartzen duten ikuspegia askoz ere naturalagoa eta eraginkorragoa dela”.

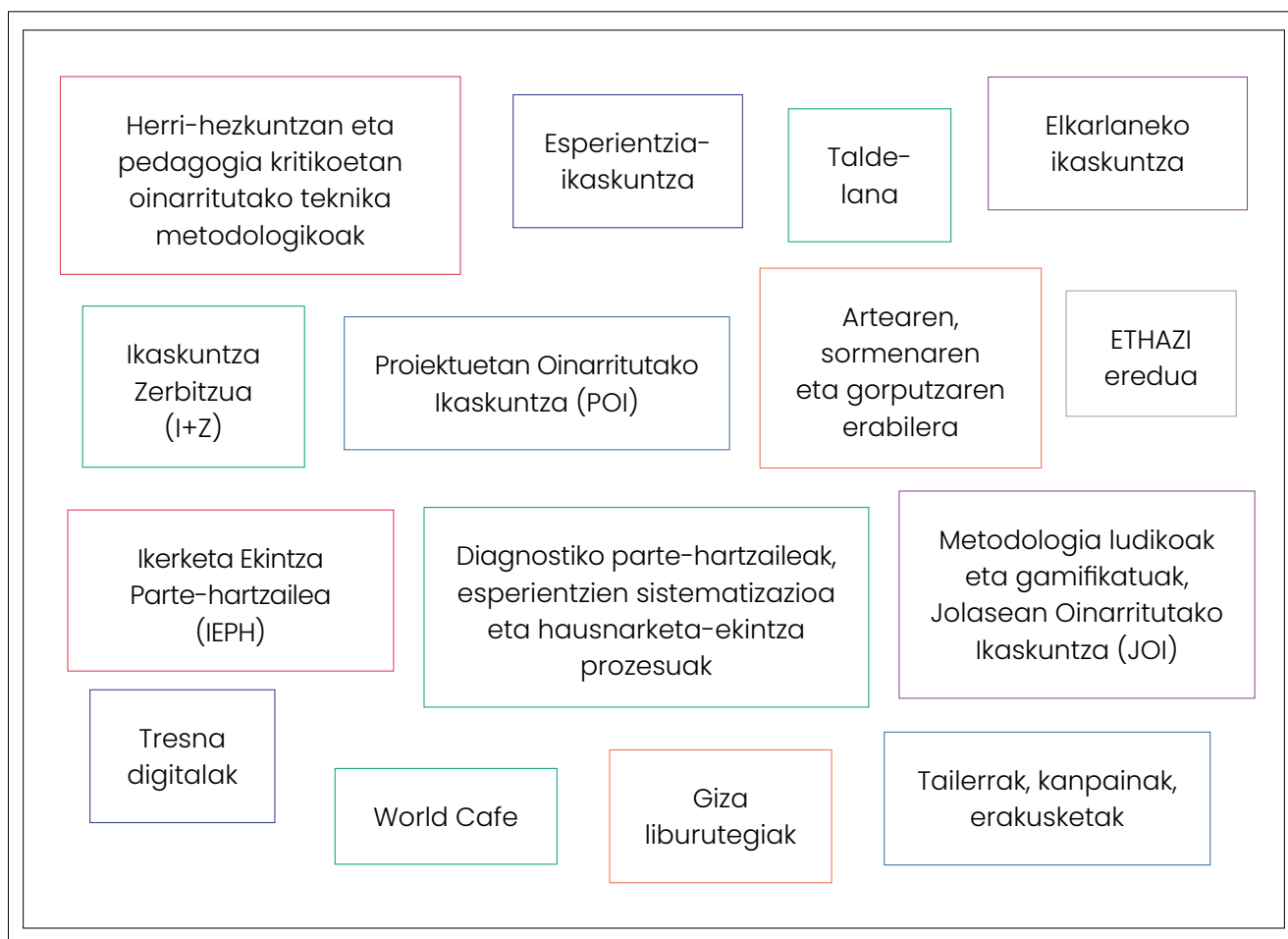
– Ikastetxeko irakaslea

GGKEek metodologia parte-hartzaileak, bizipenezkoak, sortzaileak eta feministak erabiltzen dituzte, horietako asko herri-hezkuntzan eta pedagogia kritikoetan oinarrituta.

“Pedagogia kritiko batetik lan egiten dugu: botere-harremanen azterketatik abiatuta, kontzientziazioa eta pentsamendu politiko eta kritikoa sustatu nahi ditugu, baita eraldaketa sozialerako ekintzak ere. Jasangarritasunerako hezkuntzan ere lan egiten dugu, ekolinguismoaren ikuspegitik: ingurumenari eta naturari buruzko kontzientziazioa sustatzen dugu, baita hizkuntzak eta kulturak natura ondare gisa ulertzeari buruzkoa ere”.

– Lagineko GGKE bat

GEHko ekimenen metodologia bereizgarriak

GGKEek ikastetxeetan bultzatutako GEHko ekimenek zubiak eraikitzen dituzte tokiko zein ingurune globaleko gizarte-erakundeekin eta errealitateekin, GGKEek lan egiten duten kolektibo aliatuekin eta erakunde bazkideekin ezarritako loturei esker. Faktore horrek ikasleen mobilizazioan eta parte-hartze aktiboan laguntzen du, bai eta justizia sozialeko eta elkartasuneko balioak sustatzen ere.

“Ez dut uste zilegia denik nerabeek duten ospea, uste dut oro har konpromiso handia dutela [...] batez ere justizia sozialarekin lotutako gai askotan inplikatzeko direla, eta, azkenean, eragile horiek [GGKE] ezagutzea etorkizunean boluntariotza egiteko modu bat izan liteke [...] edo espazio hori profesionalki ezagutzeko aukera izatea”.

– Ikastetxeko irakaslea

“Proiektuan parte hartu zuten neska-mutilek gehien baloratu zuten gauzetako bat izan zen beste komunitate batzuetako pertsonak ezagutu zituztela. Latinoamerikako komunitate indigenak hona etorri ziren eta beren esperientzia kontatu zuten”.

– Ikastetxeko irakaslea

GGKEekin lan egiten duten kolektibo aliatuak eta erakunde bazkideak, hezkuntza formalerako interesgarriak

GGKEek eraldaketa sozialerako garrantzitsuak diren gaiak eta ikuspegi kritikoak ikasgelan lantzeko aukera ematen duten material pedagogikoak eskaintzen dituzte. Kalitate handiko baliabideak hartzen dira, ikasgelako errealitatera egokitzeko modukoak, eta material kritiko ofizialen eskasia osatzen dute. GGKEek sortutako materialak libre eta doan deskargatzeko eskuragarri daude Euskadiko GGKEen Koordinakundearen Eraldagune atarian.

“Guretzat [GGKEaren izena] aliatu bat izan da [...] oso material onak sortzen dituzte, batzuetan eskolarako eta beste batzuetan aktibismoarako, baina kalitate handikoak dira eta oso erraz egokitu daitezke”.

– Ikastetxeko irakaslea

“Berez, ikastetxearen barruan edo Hezkuntzak emandako baliabide eta materialak ez daudela esango nizuke. Adibidez, nire irakasgaian saiatzen naiz artikuluren bat eramaten M-8 bezalako datetan. Interesatzen zaizkien albisteak edo gaurkotasuneko gaiak aukeratzen saiatzen naiz, ikasgelan garatzeko [...], baina ikastetxeak ez ditu material mota horiek ematen”.

– Ikastetxeko irakaslea

ERALDAGUNE

GEHk curriculum-gaitasunak indartzen ditu, eta ikasleen irteera-profila lortzen laguntzen du, GGKEek ikastetxeetan garatzen dituzten proposamenek, gehienetan, egokitasun-maila handia baitute curriculum-esparruarekin¹⁵. Gainera, lagineko GGKE gehienek hezkuntza-curriculumean ezarritako gaitasunak hartzen dituzte kontuan GEHko ekimenak diseinatzeko eta inplementatzeko orduan.

“Ziur nago GGKEek ekarpen handia egin dezaketela zeharkako gaitasunak garatzeari begira. Curriculuma bizitzarekin lotzen dutelako, metodologia parte-hartzaileak ematen dituztelako eta ikasleak giza eskubideetara, berdintasunera, jasangarritasunera edo justizia sozialera hurbiltzen dituztelako, ikuspegi oso zehatz eta oso errealistik”.

– Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza sailburua

GGKEen % 80k curriculumean ezarritako gaitasunak kontuan hartzen dituzte GEHko ekimenak abian jartzeko orduan.

Horien % 76k aintzat hartzen dituzte Euskal Hezkuntza Sistemaren oinarri diren balioak.

¹⁵ GGKEei zuzendutako galdetegiaren bidez emandako erantzunetatik lortutako informazioa.

GGKEek irakasleen hasierako eta etengabeko prestakuntzako sistemak hobetzen lagundu dezaketen formakuntza-baliabideak eta gaitasun teknikoak dituzte, gai zehatzetan duten ezagutza kualifikatuari eta erresistentzia asko sortzen dituzten gaiei heltzeko gaitasunari esker, hala nola feminismoekin lotutakoei esker.

“Ez dakigu denetarik, ezin gara guztian trebatu, eta ez dugu horretarako gaitasunik. Beraz, kanpoko eragile batek zehazki hainbeste kontrolatzen ez dugun eremu edo alderdi batean lagundu ahal izatea positiboa izan daiteke [...], betiere IHPrekin bat etorriz”.

– Ikastetxeko irakaslea

“Irakasleak ez gara “todologoak” [...] gai horiek gori-gorian daude, eta [...] batzuetan badakigu gai horiei heldu behar zaiela, baina zaila egiten zaigu egitea; urte batzuk behar ditugu [...]. GGKEak oso ahots kualifikatuak dira. Feminismoaren gaiari dagokionez, oraintxe bertan olatu erreakzionario oso indartsua bizitzen ari gara, bai klaustroan, bai ikasleen artean; bereziki ikasgelan, esango nuke”.

– Ikastetxeko irakaslea

“Irakasleak prestatzea eta laguntzea, eguneroko jardunarekin bat egiten duten tresnak, hausnarketarako espazioak eta proposamen pedagogikoak eskainiz. Eskubideen ikuspegia, pentsamendu kritikoa, pedagogia feministak edo justizia globala lantzeko formakuntzak irakasleen hasierako eta etengabeko prestakuntzan integratuta egon beharko luke”.

– Lagineko GGKE bat

IV.

GGKEen eta EHSren arteko lan artikulatua: identifikatutako ekintza-ildoak

Ikerketak **EHSren eta Euskadiko GGKEen arteko elkarlanerako zenbait ildo** identifikatu ditu, 17/2023 Hezkuntza Legean eta Euskal Eskola Publikoa Eraldatzeko I. Plan Estrategikoan (2025-2028) aurreikusitako **hezkuntza-eraldaketarako helburuak lortzen laguntzeko**, GEHren proposamena bultzatuz helburu horiei zuzenean lotutako ekarpen gisa.

1. **Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailaren eta Euskadiko lankidetza eragileen arteko aliantzak indartzea, 17/2023 Legean eta Euskal Eskola Publikoa Eraldatzeko I. Plan Estrategikoan (2025-2028) hezkuntza-eraldaketaren eta EHSren ildotik aurreikusitako helburuak lortzeko bidean aurrera egiteko.**

Lan-ildo horren oinarria honako hau da: Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saileko hainbat mailatan aitortu egin dute GGKEen zeregina, bai hezkuntza-eragile gisa, bai hezkuntza formalari ekarpena egiten dion kanpo-eragile gisa. GGKEen GEH lanak hezkuntza arloan egindako ekarpenak ikusarazten lagundu du ikerketak.

Dagoeneko Jarduketa Protokolo Orokor bat dago, EJHSk eta eLankidetza - Lankidetzarako eta Elkartasunerako Euskal Agentziak sinatuta; bai eta EJHSk eta lankidetza eragileek, GGKEek barne, parte hartzen duten hainbat artikulazio-gune ere (laburpen exekutibo honen V. atalean deskribatuak¹⁶). Hortaz, funtsezkoa litzateke horiek aprobetxatzea eta hobetzea, GEHko proposamenaren ekarpenak EHSn txertatzeko beren potentzial guztiarekin.

¹⁶ Ikus 36. orrialdea: "Hezkuntza eta lankidetza politikak koordinatzeko erakunde arteko guneak".

2. Ikastetxearen Hezkuntza Proiektua (IHP) hobetzen laguntzea, ikastetxe bakoitzaren nortasuna, kultura eta hezkuntza-curriculuma ikuspegi kritiko eta eraldatzaile batetik definitzeko funtsezko tresna gisa.

17/2023 Hezkuntza Legeak ikastetxeen autonomia pedagogikoa eta antolaketa-autonomia ezartzen ditu. Printzipio horren arabera, IHPren bidez, ikastetxeek beren curriculum propioa eta arloen, irakasgaien, espazioen eta denboren antolamendua definitu ahal izango dute, bai eta alternatiba metodologikoak sustatu ere.

Curriculumari dagokionez, autonomia pedagogikoak GEHren ikuspegiak eta proposamenak txertatzeko aukera ematen die ikastetxeei, eta herritartasunerako gaitasuna eta Proiektu Komunitarioa eta Balio Zibiko eta Etikoetako Hezkuntza arloak/gaiak nabarmentzen dira funtsezko espazio gisa. Hezkuntza formalaren eta GGKEen arteko artikulazioak, GEHko lanaren bidez, arlo horien sakontasun eta curriculum-jarraitutasun handiagoa ekar lezake hezkuntza-etapa guztietan, curriculumean duten pisu txikia kontuan hartuta.

Euskal ikastetxeetako IHPak ikuspegi kritiko eta eraldatzailetik eraikita egotea sustatze aldera, GGKEekiko aliantza funtsezko elementua da. Horri esker, GEHren printzipioak eta ikuspegiak egokituta txerta daitezke, ikastetxe bakoitzaren nortasuna, kultura eta hezkuntza-curriculuma aintzat hartuta. Horretarako, estrategikoa litzateke EJHSk 2014an¹⁷ argitaratutako Ikastetxearen Hezkuntza Proiektua egiteko Gida dokumentua eguneratzea, GGKEak barne hartuko dituen parte-hartze prozesu baten bidez.

3. Irakasleen hasierako eta etengabeko prestakuntza-sistemak hobetzea, GEHren arloan GGKEek landu eta sustatutako formakuntza-baliabideak integratuz.

EHSren eta GGKEen arteko aliantzak aukera eman lezake, halaber, GEHren arloan irakaskuntza-gaitasunak indartzeko GGKEek sortutako prestakuntza-baliabideak aprobetxatzeko. Ikerketak identifikatu duenez, elkarrizketatutako irakasleek prestakuntza-baliabide ofizialak eskatzen dituzte, GEHren proposamenarekin lotutako gaiei heltzeko eta metodologia parte-hartzaile eta berritzaileetan prestatzeko.

¹⁷ Ikastetxearen Hezkuntza Proiektua egiteko Gida (Eusko Jaurlaritza, 2014).

Euskal Eskola Publikoa Eraldatzeko I. Plan Estrategikoak irakasleentzako etengabeko prestakuntzaren eskaintza eguneratzeko beharra jasotzen du, eta horrek aukera handia ematen du eskura dagoen irakaskuntza-prestakuntzaren eskaintza ofiziala (jarraitua zein hasierakoa) hobetzeko, GGKEek GEHren arloan diseinatu eta sustatutako prestakuntza-baliabideak integratuz.

4. | Irakasleentzako material eta baliabide pedagogiko kritikoen eskaintza ofiziala indartzea, Eraldagune baliabideen katalogoa zabalduz, Hezilabekin elkarlanean.

Elkarrizketatutako irakasleek adierazi dute ikuspegi kritikoetatik landutako material eta baliabide espezifiko gutxi dagoela, eta horrek aukera bide bat irekitzen du ikasgeletan GEHren proposamenarekin lotutako gaiak landu ahal izateko. Era berean, irakasle horiek oso positibotzat jotzen dute GGKEek prestatutako materialen eta baliabideen kalitatea eta transferentzia-ahalmena.

Euskal Eskola Publikoa Eraldatzeko I. Plan Estrategikoak ezartzen du Ikaskuntzarako Berrikuntza Zentroak (Hezilab) funtsezko zeregina izango duela ikastetxeei baliabide didaktikoen hornikuntzan laguntzeko; era berean, zehazten du ikastetxeetako berrikuntzaz arduratzen diren irakasleen (BeA - Berrikuntza Arduraduna figurak) sarea artikulatuko duela.

Kontuan hartuta material eta baliabide kritiko gehiago eskura izateko irakasleen eskaria eta Hezilaberako aurreikusitako rola, estrategikoa litzateke Hezilaben eta Euskadiko GGKEen Koordinakundearen –Eraldagune GEHko materialen katalogoaren sustatzaile gisa– arteko artikulazio bat ezartzea, EHSko maila guztietan eta ikastetxeen sare osoan deskarga libre eta doakorako eskuragarri dauden materialak eta baliabideak banatzeko, irakasle eta hezkuntza-eragile guztien eskura jartzeko.

V.

Garapen jasangarrirako politiken koherentzia Euskadin

Egindako ikerketak lankidetzaren eta hezkuntzaren arloetan indarrean dagoen euskal legeria hartu du erreferentziazko arau-esparrutzat. Lankidetzaren arloan, Eusko Jaurlaritzaren Lankidetzarako eta Elkartasunerako 3/2024 Legea, otsailaren 15ekoa, aztertu da. Hezkuntza arloan, berriz, Euskal Autonomia Erkidegoko Hezkuntzaren 17/2023 Legea, abenduaren 21ekoa, aztertu da (dagoeneko arretaz aztertu denez, atal honetan ez da berriro deskribatzen).

Lankidetzarako eta Elkartasunerako 3/2024 Legeak arreta berezia jartzen du **garapenerako politiken koherentzian**. Horren helburua da giza garapenaren eta jasangarritasunaren ikuspegia txertatzea politika publikoetan, maila guztietan; bai diseinuan, bai indarrean jartzean, eta bai ebaluazioan. Halaber, politika horien koordinazioa eta osagarritasuna bermatzeko xedea du.

Lege horrek berariaz aipatzen du **EHSrekiko lankidetza, GEHren proposamena hezkuntza-curriculumean txerta dadin sustatzeko**, eta horrek zeregin estrategikoa ematen dio GEHri: maila lokal-globalean eragina duten arazoen irakurketa kritikoa eta konplexua sustatzeko; eta justizia globala eta herrien arteko bizikidetzaren eraikitze beharrezkoak diren kultura aldaketak bultzatzeko.

Euskal administrazio publikoek, beren eskumenen esparruan eta euskal hezkuntza sistemarekin eta gainerako lankidetzaren eragileekin elkarlanean, gizarte eraldaketarako hezkuntza proposamenak unibertsitateko eta unibertsitatez kanpoko hezkuntzaren curriculumean txertatzen lagunduko dute, lege honen helburu, printzipio eta ikuspegiaren esparruan¹⁸.

¹⁸ Lankidetzarako eta Elkartasunerako 3/2024 Legearen 18. artikulua.

Politiken koherentzia ikuspegitik GEHren proposamena hezkuntza formalean sartzearen aldeko apustua. **(H)ABIAN 2030 Gizarte Eraldaketarako Hezkuntzaren Euskal Estrategian** gauzatu da. Eusko Jaurlaritzaren eLankidetza - Lankidetzarako eta Elkartasunerako Euskal Agentziaren hezkuntza politikarako esparru-dokumentua izateaz gain, GEHko ekimenak formulatzeko eta finantzatzeko erakunde arteko erreferentziazko dokumentuetako bat da.

(H)ABIAN 2030 estrategiak hezkuntza formalean GEH indartzeko proposamenak jasotzen ditu; izan ere, EHSk gizarte osora iristeko ahalmen handia duela ulertzen du, eta curriculumean (edukiak, metodologiak eta praktika pedagogikoak, oro har) GEHren proposamena sartzearen garrantzia nabarmentzen du.

Politiken koherentzian aurrera egiteko orientabideak emateko, **eLankidetza - Lankidetzarako eta Elkartasunerako Euskal Agentziak** egindako **Euskal Autonomia Erkidegoko Garapenerako Politiken Koherentziaren Erreferentzia Esparrua** dokumentuak ezartzen du hezkuntza-politika lehentasunezko arloetako bat dela. Hala ere, Garapenerako Lankidetzaren Euskal Kontseiluak 2021ean¹⁹ egindako ***Hezkuntza-arloko garapen jasangarrirako politiken koherentziari buruzko txostenak*** zailtasunak identifikatu zituen proposamena hezkuntza-politiketan modu sistemikoan finkatzeko.

Egindako ikerketak Euskadiko garapen jasangarrirako politiken koherentziarako zailtasunak daudela dioen azken gogoeta hori indartzen lagundu du; izan ere, **hezkuntzako eta lankidetzako erakunde politikoaren arteko koordinazio guneak** identifikatu diren arren, gune horiek –nahiz eta egokiak izan– puntualak izan dira, eta ahuleziak dituzte dedikazioari eta jarraipenari dagokienez. Hala eta guztiz ere, ahalegin horiek nabarmentzea garrantzitsua da.

¹⁹ Ez da sakontzen dokumentu horretan identifikatutako arrakalen azterketan, egungo EAEko 2023ko hezkuntza-legeriaren aurrekoa baita.

Hezkuntza eta lankidetzak politikak koordinatzeko erakunde arteko guneak

Jarduteko Protokolo Orokorra	• EJHsko Lanbide Heziketako Sailburuordetzak eta eLankidetzak 2023an sinatutako akordioa. • 4 urteko indarraldia du (2027ra arte). • Bi erakundeen interes komuneko arlo batzuk ezartzen ditu, gai estrategikoak jasotzen dituztenak. • Berariaz onartzen du beharrezkoa dela curriculumean aldaketak bultzatzea eta curriculumaren elementuak egokitzea, elkartasun-, ekitate- eta justizia-balioak garatzen laguntzeko. • Jarraipen-batzorde bat sortzea aurreikusten du, eLankidetzako bi ordezkari eta EJHsko bik osatua. Batzorde hori behar adina aldiz bildu ahal izango da, eta urtean gutxienez bilera bat egin beharko da. • Ez da betebeharr juridikoa alderdientzat, eta ez du finantza-ondoriorik.
(H)ABIANen Jarraipen Batzordea	• Bere eginkizuna jarraipena egitea da, Estrategian planteatutako aldaketak aztertze eta neurtzeko. • Hiru ebaluazio egitea aurreikusten du: hasierako bat, tarteko bat eta amaierako bat Estrategiaren indarraldian (2030era arte). • Hasierako ebaluazioa 2021ean egin zen, eta Estrategiari atxikitako erakundeei parte hartu zuten.
Heziketa Topaketak	• Urtero eLankidetzak eta EJHsko Aniztasunerako eta Inklusiorako Zuzendaritzaren (Hezkuntza Politiketako Sailburuordetza) artean antolatutako jardunaldiak. • Hezkuntza arloko eragileak eta GGKEen arteko hausnarketa, trukea eta ikaskuntza sustatzea du helburu, administrazio publikoen parte-hartzearekin. • Horietan esperientziak, jardunbide egokiak, metodologia berritzaileak, materialak eta ikuspegi pedagogikoak partekatzen dira.
Lankidetzarako eta Elkartasunerako Euskal Kontseiluaren Politiken Koherentziarako Lantaldea	• Kontsultatutako iturrien arabera, talde horrek ez du lehentasunen artean euskal hezkuntza-politikan GEH indartzea.

VI.

GGKE/GEHren eta EHSren arteko aliantzarako faktore baldintzatzaileak

Egindako ikerketak zenbait **zailtasun edo arrakala** identifikatu ditu, GGKEek bultzatutako GEHren proposamenetik ekarpenak hezkuntza formalean integratzeko bidean aurrera egitea baldintza dezaketenak. Baldintzatzaile horiek luze-zabal deskribatu dituzte ikerketa-prozesuan kontsultatutako funtsezko eragileek.

1. **GEHren proposamenaren ezagutza-maila askotarikoa da EHSn. Horregatik, beharrezkoa da ezagutza hori handitzea EHSko maila guztietan.**

“Kontseiluan ezagutzen dugu [GEHren proposamena], baina ezagutza-maila askotarikoa da lantzen ditugun gaien arabera. Ezagutzen da eta hainbat ekimenetan parte hartzen ari gara, gonbidatzen gaituztenean eta ahal dugunean”.

– EHS-1eko goi-mailako ordezkaria

“Bai, noski, zuzendaritzaren arabera ezagutza hori zabalagoa da. Adibidez, dibertsitatearen edo berrikuntzaren kudeaketa, bere funtzioa dela eta, lerrokatuagoa dago [GEH] proposamen honen helburuekin.. Oro har, ezaguna da, eta, bereziki, Plan Estrategikoaren edo Legearen garapenean lan egin dutenek barneratu dute proposamen hori”.

– EHS-2ko goi-mailako ordezkaria

2. **Beharrezkoa da 17/2023 Hezkuntza Legean ezarritako teoriaren eta irakaskuntza-ikaskuntza prozesuen praktika errearen arteko arrakala gainditzea. Legearen oinarrietan islatzen den ikuspegi kritikoak indarra galdu du curriculumaren garapenean, eta ez da erabat errotzen curriculumeko edukien berrikuspenean.**

“Curriculumetan beti aurkitzen ditugu benetako curriculumak baino lehenagoko aurkezpen batzuk, itxuraz GJHen, gizarte-mugimenduen, feminismoaren, ekologismoaren, antikolonialismoaren, antirrazismoaren... esparruko terminologia eta kontzeptuak jasotzen dituztenak.. Apustu teorikoki inklusiboak dira, baina,

oinarritze-definizioetatik harago joaten bazara, curriculum errealetan, izugarri klasikoak izaten jarraitzen dute”.

– Elkarriketatutako GEHko aditua

“Hori kontraesanean dago curriculumean sartutako beste alderdi askorekin. [...] Gizarte-eragileek egindako presioaren ondorioz, [desazkundera eta ekonomia soziala] aipatzen dira, baina, egia esan, dagoen ekonomiari buruzko ikuspegia, neurri handi batean, hazkundera zentratzen da”.

– Ikastetxeko irakaslea

3. | **Garrantzitsua da garapen jasangarrirako politiken koherentziaren arloko konpromisoetan aurrera egitea Euskadin. Ikerketaren arabera, parte hartzea bultzatzeko erakunde arteko tresnak eta espazioak egon arren, horiek ahuleziak dituzte dedikazioari eta jarraipenari dagokionez.**

“Aldundia parte-hartzerako hainbat gunetan dago: (H)ABIAN Batzordean Eusko Jaurlaritzan dago, eLankidetzan dago eta sail batzuk daude, eta gero Garapen Jasangarrirako Politiken Koherentziarako Talde bat dago, non Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saila ere badagoen. Alegia, artikulazio-espazioak badaude, baina gertatzen dena da [...] funtsezko elementua izan beharko lukeela Koherentzien Taldean GEH hezkuntza-curriculumaren parte izatea, eta badakit agentzia [eLankidetzari dagokionez] saiatu dela [...], baina, noski, Eusko Jaurlaritzan makineria izugarria da, eta ulertzen dut zailtasunak egongo direla”.

– Arabako Foru Aldundia

4. | **Ezinbestekoa da GGKEen potentzial hezitzailea modu aplikatu eta praktikoan aitortzea, EHStik kanpoko eragileen parte gisa. Hezkuntza-erantzukidetasunari dagokienez legeak emandako babesa, EJHSren funtsezko ordezkariengandik jasotako testigantzak eta GGKEak eragile hezitzailetzat hartzen dituen pertzepzioa gorabehera, rol hori ez dago aitortuta maila instituzional eta formalean.**

“GGKEak eskolarekin hitz egiten duen eta hura aberasten duen hezkuntza-ekosistema zabalduaren parte dira. Hezkuntza-lidergoa ikastetxeei eta irakasleei dagokie, baina aliantzetan sinesten dugu: eskola beren inguruneari irekitzean, eskola-bizitza gizarte-bizitzarekin lotzen duten proiektuak bultzatzean. Eta esparru horretan, GGKEek esperientzia eta konpromisoa ematen dute herriartasun global kritikoaren alde”.

– Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza sailburua

5. | **Garrantzitsua da GGKEek EHsko parte-hartze organoetan parte hartzen dutela ziurtatzea, Euskadiko Eskola Kontseiluan jada sustatu den bezala.**

“Egia da Euskadiko Eskola Kontseiluak baduela espazio hori [hezkuntzaren esparruan] ospe handiko pertsonak parte hartzeko], baina pertsona horiek Hezkuntza sailburuak izendatzen ditu zuzenean. Orainxe bertan lehendakariorde bat dugu, gizarte-eremutik datorrena, eta ekarpen handia egiten dio gure hausnarketari. Sailburuaren ekimena izan zen izendapen hori”.

– EHS-1eko goi-mailako ordezkaria

“Parte hartzeko espazio oso baliotsuak ditugu —Euskadiko Eskola Kontseilua, edo ekitate, bizikidetza, hezkidetza edo jasangarritasun-planei lotutako mahaiak—, eta horietan GGKEek beren ikuspegia ematen jarrai dezakete. Uste dut hor eragin dezakeela Gizarte Eraldaketarako Hezkuntzak modu naturalean gure hezkuntza-politiketan, ikuspegi kritikoago, inklusiboago eta globalago batekin”

– Eusko Jaurlaritzako Hezkuntzako sailburua

6. | **Egokia da GEHrekiko apustu politiko-instituzionala handitzea, ikastetxeetan aplikatzea azken horien esku gera ez dadin, baizik eta Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailaren apustua izan dadin, EHS osora irits dadin.**

“Hezkuntzan ez dago herritartasun globalerako hezkuntzari lotutako ekimenik. [...] Eusko Jaurlaritzaren aldetik, gai honetan, umezurtz samar gaude. Agian, Eusko Jaurlaritzak dirua emango die GGKEei, eremu ez-formaletik zerbait egin dezaten eremu formalean, baina Eusko Jaurlaritzak ez die ezer ematen ikastetxeei, kasu honetan zentroaren apustua da”.

– Ikastetxeko irakaslea

“Erakundeek baliabideak eta politikak eskaintzeko duten ardurari uko egiteko modua da erantzukizuna ikastetxeen eta irakasleen gain uztea.”.

– Elkarriketatutako GEHko aditua

7. Irakasleek gainkarga dute, ikastetxeetan proposamen eta ekimen eraldatzaileak integratzea zailtzen duena, ezin baitiote aurre egin behar duten dedikazioari. Irakasleen profil batzuek ere errezeloak dituzte ikasgelan zenbait gai sartzeko edo lantzeko, hala nola feminismoak. Ikuspegi eta metodologia kritiko eta eraldatzaileak modu ofizialean sustatzen dituzten curriculum-esparru bat eta Ikastetxeko Hezkuntza Proiektuak (IHP) izatea, proiektu komunitarioak egiteko inguruko eragileekiko elkarlanarekin batera, lagungarria izango litzateke curriculumean GEHri modu integralagoan heltzeko.

“Horrelako jarduerak, proposamenak edo proiektuak beren lanaren barruan karga bat gehiago bezala ikusten dituzten irakasleen artean erresistentzia batzuk egon daitezke, nolabait esateko; aukera gisa ikusi beharrean. Eta nik ulertzen dut, curriculum bat dagoelako, zerbait egin behar delako eta, horretaz guztiaz gain, batzuek zama bat gehiago bezala sentitzen dutelako... Nire ustez, [programazioan] txertatu egin behar da.”

– Ikastetxeko irakaslea

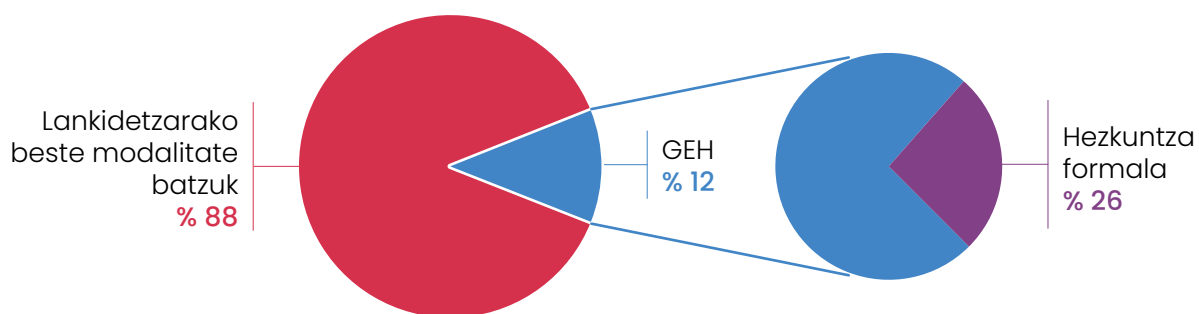
“Maskulinitatea deseraikitzeari dagokionez, klaustroan gai hori jorratu nahi ez zuten irakasleak izan ditut, gizonezko irakasleak, beren maskulinitatea deseraiki beharrik ez zutela uste zutelako [...] Azken batean, irakasleak eredu bat dira gizartearentzat, eta gai horiei heldu behar zaienean —ez feminismoa bakarrik, baita justizia sozialarekin lotutako hainbat gai ere—, «meloi» horiek irekitzen ditugunean, irakasleek zer erantzun ematen duten ikusi behar dugu”.

– Ikastetxeko irakaslea

“Irakasleek edukiakiko edo gaiekiko erresistentzia edo arbuioa sentitzen dutenean, beren eskoletara joateari uzteko eskatu digute, ez zeudelako ados feminismoei edo antirrazismoaren gaiei buruz hitz egitearekin, eta hori kezagarria da. Beren lan pedagogikoa mehatxatuta sentitzen dute eta itxi egiten dira”.

– Lagineko GGKE bat

8. Ezinbestekoa da erakunde finantzatzaile publikoek GEHko ekimenak finantzatzeko konpromisoa indartzea, eta beren deialdietan eta tresnetan hezkuntza formalaren eremuan GEHko ekimenak finantzatzea bultzatzea. Azken bost urteetako datuen arabera²⁰, GEHren finantzaketa pixkanaka hazten ari da, baina lankidetzako beste modalitate batzuetan baino nabarmen motelago..

“Bitarteko ekonomiko gehiago, GEHrako langile espezifiko gehiago erakundeetan (hori GEHrako dirulaguntza gehiago egotearen eta horien jarraitutasunaren mende dago), eta balioetan heztearen aldeko apustu politikoa.”.

– Lagineko GGKE bat

²⁰ Azken bost urteetan lankidetzara bideratutako funtsak, guztira, 374,72 milioi eurokoak izan ziren. Horietatik % 12 (44,69 milioi euro) GEHko ekimenak finantzatzeko erabili ziren. Kopuru horren barruan, hezkuntza formalaren eremuan kokatutako ekimenek funtsen % 26 jaso zuten (11,61 milioi euro).